

Szögi Klaudia

Útkeresők

Ifjúsági szubkultúrák napjainkban

TANTÁRGYHÁLÓ 2017

Felkészítő tanárok:

Karácsonyi Krisztina

Horvát Hilda

Kárász Karolina Általános Iskola, Horgos

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETŐ	3
SZTEREOTÍPIÁK ÉS ELŐÍTÉLETEK.....	4
MIÉRT SZERETÜNK RENDEZGETNI?.....	5
A SZUBKULTÚRÁK BEMUTATÁSA	6
Hippi-mozgalom.....	6
Egyéniség – közösség, sztereotípiák - előítéletek	7
Szkinhed (Skinhead).....	7
Egyéniség – közösség, sztereotípiák – előítéletek.....	8
Rocker.....	9
Egyéniség – közösség, sztereotípiák – előítéletek.....	10
Punk.....	12
Egyéniség – közösség, sztereotípiák – előítéletek.....	13
Gót (goth, gothic, dark)	14
Egyéniség – közösség, sztereotípiák – előítéletek.....	15
Emó (emo)	16
Egyéniség – közösség, sztereotípiák – előítéletek.....	17
KÉRDŐÍV ÉS EREDMÉNYEK.....	18
Saját utam, avagy hogyan lettem deathrocker?	20
BEFEJEZÉS.....	24
Forrás, felhasznált irodalom.....	25

*Élni való minden élet
Csak magadnak hű maradj,
Veszteség nem érhet téged,
Hogyha az lész, ami vagy.*

Goethe

BEVEZETŐ

Az ember az idők kezdete óta tartozni szeretne valakihez, valakikhez. Ez lehet család, baráti kör vagy akár egy szubkultúra is.

De mi is az a szubkultúra? Ennek a kifejezésnek több definíciója van, mert sokféle szubkultúra létezik, a vallási csoportoktól kezdve, a generációk kultúráján át a földrajzi helyzettől függő kis közösségekig. Ami közös ezekben a csoportokban, hogy tagjai hasonlóan gondolkodnak, hasonló dolgokban hisznek, vannak jelképeik, s tagjai felvállalják, hogy az adott közösséghez tartoznak. Mivel nagyon szerteágazó a szubkultúra fogalma, ezért próbáltam leszűkíteni a dolgozatom tárgyát. Főleg azokat a szubkultúrákat vizsgálom, melyek a kamaszokat érintik és általában a zenei ízlésnek is fontos szerepe van. Időrendben mutatom be a szubkultúrákat, kezdve a legrégebbivel, megvizsgálom, mikor mi számított vadnak, egyedinek, földalattinak.

Ezt a témát azért tartom fontosnak, mert engem is érint, mivel kamaszkorban a legtöbben intenzíven keresik önmagukat, hogy mi tetszik nekik igazán, hova tartozhatnak, hogyan fejezhetnék ki egyéniségüket.

Önmagunk keresése mellett ebben az áldott korban lázadunk az iskola, a kötelezettségek, az átlagosság ellen. Szeretnénk kitűnni a tömegből, egyedinek, páratlannak, megismételhetetlennek érezni magunkat. Vagy csak menekülnénk valahova a mindennapok szürkésége és egyhangúsága elől. Egy szubkultúra erre is lehetőséget nyújthat.

Persze, ez nem mindig ilyen egyszerű. Az ember sokszor azért lesz egy szubkultúra tagja, mert a közössége nem akarja vagy nem tudja befogadni, mert teljesen más, mint ők. Ez történt velem is.

Többek között azért is választottam ezt a témát, mert nagyon kíváncsi voltam arra, hogy egy szubkultúra tagjainak, mennyire fontos az egyéniség és a közösség. Érdekelt a válasz, hogy melyik a fontosabb számukra. Érezték vajon valaha úgy, hogy valamit fel kell áldozniuk szubkultúrájuk oltárán?

Természetesen engem sem érdekelt mindig ez a téma, csak az utóbbi egy évben kezdtem komolyabban foglalkozni vele. Azonban már négy éve tudom azt, hogy vannak még olyan emberek, akik eltérnek az átlagtól. Hatással voltak rám könyvek, amiket akkor olvastam, a zenék, amiket akkor hallgattam, de még a fiú is, akibe akkor fülig szerelmes voltam. Három-négy év alatt sok stílus, szubkultúra megtetszett, sokat kipróbáltam, sokszor hoztam frászt a környezetemre a legújabb próbálkozásaimmal, ám így már nagyjából tudom, hogy mit is keresek.

Félreértés ne essék: meg sem kíséreltem a világ összes kamasz-szubkultúráját begyűjteni. Ez már azért is lehetetlen feladat, mert a szubkultúrák változnak, átalakulnak, újak születnek, talán valahol éppen most is egy van születőben. Csak el akarom igazítani egy kicsit az önmagukat keresőket.

SZTEREOTÍPIÁK ÉS ELŐÍTÉLETEK

Munkám célja az is, hogy a toleranciát hirdessem, biztassam az embereket arra, hogy ne a külső alapján ítéljenek meg másokat. Mert attól, hogy valaki „ordítós” metálzenét hallgat, nem biztos, hogy emó, attól, hogy valaki tiszta fekete öltözetben jár, nem biztos, hogy sátánista. Ez fontos dolog, amiről érdemes szót ejteni, mert bár unalomig hangsúlyozzuk, hogy nem a külső számít, mégis az alapján írjuk le az embereket.

Szubkultúrákkal kapcsolatban pedig sok előítélet és sztereotípia él az emberekben. Előítéletek, sztereotípiák, van köztük különbség? Az elolvasott tanulmányok és könyvek szerzői szinte mindig elkülönítik ezt a két fogalmat. Még a sztereotípia lehet pozitív is, az előítélet egyértelműen negatív, hogy G. W. Allportot idézzem: rossz feltételezése másokról elegendő bizonyíték nélkül.¹ És igen, én így gondolom, az előítélet egy negatív fogalom, már a neve is mondja, az előtt ítélünk el valakit a látszat alapján, hogy megismernénk az illetőt. Dolgozatomban az előítélet negatív lesz, a sztereotípia pozitív.

¹ Rajtik Tímea: A mai magyar deviáns ifjúsági csoportok bemutatása négy magyar film segítségével 2009.

MIÉRT SZERETÜNK RENDEZGETNI?

Miért fontos, hogy mindent bekegategorizáljunk, szubkultúrákba, stílusokba soroljunk? Elsőre azt mondom, hogy azért, mert így rend van a kis világunkban, mindent be tudunk zárni egy képzeletbeli fiókba a lelkünkben, és semmi sem marad kint, hogy rontsa az összképet. Valóban ennyire egyszerű ez? Megkérdeztem Bóka Hajnalka zentai származású szociológust, hogy mi az oka ennek. Ő a következőket válaszolta: A szocializáció során így tanulja meg a gyermek kötni a fogalmakat a dolgokhoz, tárgyakhoz, személyekhez. A megcímkézést sokszor negatív tartalommal társítják (például a bűnöző iskolázatlan...). Palusek Erik, adai származású szociológus szerint, az ember azért rendezget, mert azzal könnyebben meg tudja határozni önmagát és másokat.

Fontos tudni azt is, hogy minden társadalomnak van egy kultúrája, de ez nem egységes, így a társadalmon belül szubkultúrák is létrejönnek. Az embereket összeköti az azonos értékrendszer, és a közösség teljes jogú tagjának érzik magukat. A csoportba szerveződés ösztönös oka, hogy csoportban az ember biztonságban érzi magát. A csoportba szerveződés ugyanakkor tudatos is, mert az ember eldöntheti, hogy melyik csoporthoz szeretne tartozni. Ehhez persze az ember körülményei, és a közeg is hozzájárul, amiben él.

A szubkultúra-jelenség pedig egyáltalán nem csak a kamaszokat érinti, körükben azért olyan híres, mert az érdeklődési körük széles(ebb), de bármely korban tagjai lehetünk valamilyen szubkultúrának. Szubkultúrának tekinthetjük a magyar kultúrán belül például a vajdasági vagy székely magyarok közösségét is.

Van, hogy az ember nem is csak egy szubkultúrához tartozik. Például egy fiú tagja lehet egy focicsapatnak, ahol a foci és a sport szeretete az összekötő kapocs, ugyanakkor járhat vallási gyülekezetbe is, ahol a hit köti össze a tagokat.

A SZUBKULTÚRÁK BEMUTATÁSA

Most, hogy már ennyit beszéltünk a szubkultúrákról, mélyedjünk el ebben a rejtélyesen csodálatos világban, ismerjük meg a szubkultúrákat időrendi sorrendben haladva.

Hippi-mozgalom

Az 1960-as években járunk, Amerikában. Azok a fiatalok kezdeményezték ezt a mozgalmat, akik világnézetében keveredtek az anarchista és a pacifista, vagyis békepárti eszmék. A szabad szerelmet hirdették, a békéért harcoltak, tüntettek a háború ellen, elmondták a „Szeretkezz, ne háborúzz!” volt. Világlátásukra, filozófiájukra a keleti vallások is hatottak, elsősorban a Krisna-tudat. Fontosnak tartották a rendszeres meditációt a lélek tisztasága végett, valamint a jógát és egyéb keleti „gyógymódokat” is kipróbáltak. Saját kommunájukban éltek, pszichedelikus rockzenét hallgattak, kábítószerket használtak, hogy megváltoztassák tudatállapotukat.

A hippie szubkultúra fénykorában számos zseniális művész is feltűnt. Énekesek közt ott volt például John Lennon (aki korábban a Beatlesben énekelt), Janis Joplin, Jim Morrison, a Doors együttes énekese, Jimi Hendrix, Bob Dylan. E legendás énekesek közül hárman (Janis Joplin, Jim Morrison és Jimi Hendrix) a huszonhetesek klubjában végezték, huszonhét évesen haltak meg drogtúladagolásban. John Lennon történetét meg mindenki ismeri: a háza előtt lelőtte egy elmebeteg rajongója.

Azonban nemcsak énekesek tartoztak a hippie művészek közé, hanem írók is: Allen Ginsberg, Gregory Corso, Jack Kerouac.

Művészek mellett egyre több lett a hippie fesztivál, kezdve a Summer of Love-tól a hírhedt Woodstock-ig. A hippie kommunák is szaporodtak, szinte minden nagyváros mellett ált egy bennszülött, nomád életmódot választó hippie közösség. Ilyen kommuna volt a Sunnyridge, Black Bear és a Brotherhood of the Sun. Ők ezzel, hogy kivonultak a nagyvárosokból és a nomád életmód mellett döntöttek, jelezték lázadásukat, hogy nem akarnak olyanok lenni, mint a tömeg. Egy-két kommuna Amerikában még ma létezik. Ezekben a kommunákban dúlt a szabad

szerelem, a kábítószerzés, egymást tanították, dolgoztak, az idősebbek körül gyerekek szaladgáltak. Hogy egy internetes forrást idézzek: Minden *nő anya volt és minden férfi apa*². Nem számított, hogy ki szülte a gyerekeket, együtt nevelték őket.

Sajátságos öltözködésük volt: bő, színes ruhákat hordtak, amiket saját maguk készítettek különböző rongyokból, mert nem volt pénzük drága ruhákra. Ezeket a rongyokat batikolták, festették, hímeztek rájuk, teletűzdelték békejelekkel. Hajukat, a férfiak a szakállukat is hosszan hagyták. A hosszú haj is a lázadás jelképe volt, gondoljunk a Hair c. filmre. A nők sok ékszert viseltek, nyakláncokat, karkötőket, fülbevalókat, amiket szintén maguk készítettek.

Ők a hippik. Egyesek szerint sajnos, mások úgy vélik, hogy szerencsére, mozgalmuk a hetvenes években szétszakadt, beleolvadt a divat és underground kultúrákba, igazi hippikkel ma már csak elvétve találkozhatunk.

Egyéniség – közösség, sztereotípiák - előítéletek

A hippik számára a közösség nagyon fontos volt, gondoljunk csak a rengeteg kommunára. A közösség fel is bátorít, valószínű, hogy egyszál magukban nem ordítottak volna a háborúellenes tüntetéseken, vagy nem indítottak volna malacot az amerikai elnökválasztáson (Igen, tényleg megtörtént! Szegény Pigasus nevű malacot végül egy tüntetés alkalmával még le is tartóztatták)³.

Sokszor szorították hátra egyéni érdekeiket a közösségért vagy egy másik emberért. Talán ma, ebben az énközpontú világban már nem is értjük, hogy ez miért volt nekik jó. Először én sem értettem, hogy mi ebben a jó, egyéni érdekeinket háttérbe szorítani. Kicsit belegondolva azonban ez egy szép dolog. Ők megtanultak egymás mellett élni, és valami nagyobb dologért, egy közösségért tenni.

Ami először az embereknek eszükbe jut a hippikről, az legtöbbször a drog. Tény, hogy ez is része volt életformájuknak. Hogy mindenképp rossz hatással volt-e rájuk? Sok csodás alkotás született úgy, hogy a művész drogos befolyásoltság alatt alkotta őket. Emellett a hippik példaképek közül többen is a huszonhetesek klubjának, tagjai.

Szkinhed (Skinhead)

Az ötvenes-hatvanas években Angliában is zajlott az élet rendesen, ott is új szubkultúra volt születőben. Abban az időben az angliai fiatalok két részre oszlottak: voltak a rude boy-ok és a modok. Rude boynak a bevándorló jamaicai fiatalokat, modoknak a munkásosztálybeli fiatalokat nevezték. E kettő fúziójából jött létre egy új szubkultúra, a szkinhed, melynek tagjai a rude boy és mod bandákból váltak ki, létrehozva a saját szubkultúrájukat.

² <https://anna-gondolatok.blogspot.rs/2013/07/hippi-mozgalom.html>

³ <http://mult-kor.hu/10-erdekesség-a-hippi-mozgalomrol-20150805>

A szkinhed fiatalok a munkásosztályból kerültek ki és hűségesek is maradtak hozzá. Öltözködésükben ez szinte már túlzott: bomberkabát, katonai ruhák, nadrágtartók, ingek, fehér és vörös színek (mindkettő a tisztaságot jelképezi, a vörös a vér tisztaságát), terepszínek meg a teljesen rövidre nyírt haj. A hippikkel ellentétben szinte teljesen egyformán néztek ki, uniformizálódtak, mint a katonák. Bakancsukban a fűző fehér volt és beletűrték a bakancsba a nadrágot. Mivel a szkinhed fiatalok nem ritkán verekedtek, a rövid haj volt a legkényelmesebb viselet. Mások szerint azért hordtak rövid haját, mert azt viselték a katonák is és az rendet sugárzott. Van olyan is, hogy teljesen kopaszak, innen a szubkultúra neve is, ami bőrfejűt jelent.

Sport, amit hozzájuk kötnek, az a foci, még italuk is van, a sör. Zenei ízlésüket a mod és a rude boy befolyásolta, ska meg reggae zenét hallgattak. Majd később jött a street-punk, ami nagyon megtetszett nekik. Olyan előadók voltak híresek körükben, mint például Desmond Dekker vagy Laurel Aitken, Madness.

Ma mindenki azt mondja, hogy a szkinhedek rasszisták, azonban ez nem minden esetben igaz. Ez akkor terjedt el, amikor 1960-ban pakisztáni bevándorlókat bántottak. Valójában a rasszizmus

csak annyira volt jellemző közösségükre, mint bárki másokra. Később Amerikában megalakult a Skinheads Against Racial Prejudice szervezet (SHARP), ami magyarra lefordítva azt jelenti, hogy Szkinhedek A Rasszista Előítéletek Ellen. Arról sem szabad elfeledkezni, hogy a szkinhed mozgalmat részben jamaicai bevándorlók teremtették meg.

Mint minden szubkultúra, aminek sikerült évtizedekig fennmaradnia, a szkinhed is az évek alatt sokszínűsödött és számtalan „alstílusa” alakult ki, hogy csak néhányat említsek: van antifasiszta és antirasszista szkinhed. A redskin antifasiszta és a baloldali politikát támogatja, sőt, a szélsőjobbosok ellen aktívan fel is lép. Ez jelenthet verekedést is. A szkinhed legextrémebb ága kétségkívül a bonehead (csontfejű). A boneheadok szélsőjobbosok, neonácik, fasiszták. Bakancsukban a fűző vörös, ami a vér tisztaságára utal.

A szkinhedekre nem jellemző a nagy csoportosulás, nyolc-tíz fős csoportokba verődtek össze az utcán. A csoporton belül a tagok számítottak egymásra és kiálltak egymás mellett, nagyon erős közösséget alkottak.

Egyéniség – közösség, sztereotípiák – előítéletek

A közösségük erős volt, a bizalom nagy. De én ez esetben nem vagyok hiteles, mert még életemben nem találkoztam szkinhedekkel. Ezért George Marshall-t idézem, aki a Glasgow Skinheads szervezet tagja:

„A szkinhed mindenkinek mást jelent. Hogy mások mit gondolnak rólunk, az nem fontos és nem is érdekel. Az utóbbi 25 évben sok minden változott. Van, ami jobb lett, és van, ami rosszabb. De a tradicionális eszmék megmaradtak: légy hű magadhoz, a családotodhoz, a városodhoz, az országodhoz, a munkásosztályhoz! Egy szkinhed mindig megküzd az igazáért és kiáll a társai mellett, ha bajban vannak. A szkinhed egy életérzés, ami tovább él a szívedben azután is, ha a bakancsot már szögre akasztottad. Nincs több ilyen kultúra, ami így éreztetné veled az összetartozást, a testvériséget. Ez az, amiért a szkinhedek fenn tudtak maradni immáron 25 éve.”⁴

Rocker

Alighanem ez az egyik legpopulárisabb szubkultúra, mindenki használja mindenre, ahogy feltűnik az öltözeten egy koponya vagy szegecs. Ám ez is több, mint egy divathullám, van mögötte tartalom is. Legalábbis azoknál, akik őszintén megélik rockerségüket..

Az ötvenes években Elvis Presley-vel berobbant a rock and roll szelleme és tömegeket kezdett el vonzani. Bár a régi rockénekesek és -együttesek erősen eltértek a mostaniaktól, mégis Elvis, Chuck Berry és kortársaik tették le a ma ismert és sokak által kedvelt rockzene alapjait.

Ez a szubkultúra is Angliából indult, a hippivel és a szkinheddal együtt a hatvanas években. Központjai az útszéli kocsmák voltak. Akkoriban még csak a motorbicikli különböztette meg a rockereket más fiataloktól. Később kezdtek öltözködési stílust és életérzést is kötni ide.

Milyen a rocker életérzés? Harsány, erős, hangos és pofátlan? Internetes kutatásomkor a következőt találtam róla: *„A rockerek elhatárolódnak a pop szubkultúrától. A rock arról szól, hogy milyen jó együtt lenni, milyen jó összetartozni. A rockerek régen a szegény dolgozó munkás emberek gyermekei voltak, akik kemény fizikai munkával keresték a kenyerüket. Zenéjükkel életörömeiket is kifejezik. A rock egy feeling, egy életérzés, amit csak az érthet meg, aki ilyen zenét hallgat. A rock a lázadásról szól, a sok küzdelemről, harcról, arról, hogy kiálljunk az érdekeinkért, érzéseinkért, a stílusunk mellett, hogy ne hagyjuk magunkat befolyásolni pl. némi gagyi divatirányzat vagy divatérzés hatásainak. Nem divatkövető stílus! A rockzene a természetességet is magában hordozza, amely más stílusoknál nem igazán található meg. A rockzene nem a divatról szól, hanem a zene és/vagy zenélés öröméről és szeretetéről.”⁵* A zene tehát nagyon erős összekötő erő ennél a szubkultúránál is.

Az életérzés mellett, mint a szubkultúrának általában, van öltözködési stílusa. A bőrdzseki, nadrág vagy egyéb bőrből készült ruhadarab alap (mégiscsak a motorosoktól indult), ezenkívül a sötét, gyakran fekete ruha, hosszú haj, nőknél és férfiaknál is, valamint a bakancs, amibe a

⁴ <https://hu.wikipedia.org/wiki/Szkinhed>

⁵ <http://users.atw.hu/rocktortenet/>

szkinhedekkel ellentétben nem tűrik be a nadrágot. Szegecses kiegészítők, láncok is vannak a ruháikon. Meg persze az együtteses pólók.

A hatvanas évek óta sorra tűnnek fel rocksztárok a mai napig, azonban az elődöket, a Led Zeppelint, Rolling Stonest, Kinks-t, Little Richard-ot és természetesen Elvis Presleyt mindenki tiszteli.

A nyolcvanas években megjelent a rock egy extrémebb és agresszívabb műfaja, a metál és az is elkezdett sokszínűsödni a rádióbarát metáltól (pl. Mötley Crüe, Sweet, Europe) egészen a brutalitásba hajló black metálig terjedt (Venom, Napalm Death, Dark Funeral).

Sokan ide kötik az alkoholizálást, a cigarettázást is. Igen, ezek jelen vannak köreikben, de csak annyira, mint minden más közösségben is. Persze, voltak olyan bulik, ahol a közönség egy kicsit felöntött a garatra, de én Lukács László, a Tankcsapda énekeseinek véleményével értek egyet: „*A piától nem lesz rock'n roller!*”⁶

Ezek tehát a rockerek, ez az a szubkultúra, ami még mindig virágzik és folyamatosan bővül a követőik köre a világ minden táján.

Egyéniség – közösség, sztereotípiák – előítéletek

A rockerek közösségi szelleme nagyon erős. Ha filmet nézünk rocker karakterrel, abban ezt a nagy közösségi szellemet legtöbbször ki is figurázzák. A rocker csávó még azután is kétségbeesett próbálkozásokat tesz arra, hogy újra összeálljon a banda, mikor már ő is látja, hogy ebből semmi sem lesz.

Ez a közösségi szellem, hogy kiállunk egymásért, sokszor jó. Hiszen mindenki azt szeretné, ha a barátai, a bandája, akikhez tartozik, befogadja és ki is álljon érte. Ám, a képzeletbeli érmének van egy másik oldala is, mikor ez a közösségi szellem rossz, nagyon rossz. Például koncerteken, gondoljunk csak az 1992-es Metallica-Guns N' Roses turnéra. Egyik koncerten a Metallica lépett fel elsőnek, de a koncert nemsokára abbamaradt, mert James Hetfield, a banda énekese megsérült: túl közel állt egy pirotechnikai eszközhöz, égési sérülései lettek. A Guns N' Roses vállalta, hogy előbb lép színpadra, de végül egy órával később jelentek meg, tehát a közönség négy órán át várakozott. S mikor végre megérkeztek, akkor sem zenéltek. Axl Rose, az énekes azt mondta, hogy fáj a torka, le is vonult a színpadról. A koncert befejeződött, a rajongók azonban rendesen felháborodtak. Annyira, hogy elkezdték szétzúzni a helyet, a dekorációt, az italos pavilonokat, mindent megsemmisítettek, hangoskodtak, ordibáltak, köveket hajigáltak. Majd kint tüzeket gyújtottak, betörték egy-két kirakatot és felfordítottak néhány autót.

⁶ <http://tankcsapda1989.mindenkilapja.hu/html/18011300/render/interjuk>

Azonban ez már nem közösségi szellem volt, a düh és a csalódottság mozgatta a tömeget. Meg valószínűleg az alkohol is...⁷

A rockereket sokszor hozzák kapcsolatba sátánizmussal. A Katolikus Keresztény Egyháznak a kezdetektől fogva voltak ellenérzései a rockkal kapcsolatban. A bandák fekete ruházata, előadásmódja meg csak rásegített erre. Igaz, rockegyüttesek közt vannak olyanok, akik az egész karrierjüket a sátánizmusra alapozzák (a Deicide énekesének mondjuk a homlokába van égetve egy fordított kereszt és nyíltan bevallotta, hogy sátánista). Jimmy Page, a Led Zeppelin gitárosa rajongott a hírhedt feketemágus, Aleister Crowley iránt és ez segítette a metáellenes prédikátorok buzgó munkáját, akik minden áron el akarták hitetni az emberekkel, hogy a metál, a rock meg úgy általában, minden zenei műfaj, ami nem templomi ének, rossz. Az sem segített a helyzeten, hogy bírósági ügyeken a vádlottak gyakran mondták azt, hogy egy rockegyüttest hallgattak tettük elkövetése előtt és az volt rájuk ilyen hatással. Hogy a rock, metál rossz és a zenei műfaj rajongói mind sátánisták, egy előítélet. Mi oka lehetett arra az egyháznak, hogy pont a rockzene ellen indítson hadjáratot? Lehet, hogy a zenészek megjelenése, a fekete ruházat nem tetszett nekik, mert a sötétséget a gonoszsággal, magával az ördöggel azonosították. A zene sem lehetett ínycsik, mert gyors volt, tele gitárszólókkal, gyors ritmusokkal és hörgő énekhanggal. Okok közül lehet válogatni, szerintem ez így együtt mind segített abban, hogy sokan a mai napig gyűlölik ezt a műfajt.

Természetesen vannak olyanok, a rocker szubkultúrán belül, akik azt hiszik, hogy a sátánizmus és a rockerség ugyanaz, az én környezetemben is élnek ilyenek. Ők szerintem nem tájékozódtak, hogy tulajdonképpen mit is jelent rockernek lenni, csak felvették ezt az öltözködési stílust, mert menőnek tartják.

⁷ Hartmann-Tobola-Szántai: 29 fémkemény Metallica év, STB kiadó, 2010.

Punk

A hetvenes évek közepén egy új mozgalom robbant Angliában, a fiatalok körében. Punknak hívták és a Sex Pistols együttes kezdte terjeszteni. Botrányos volt, őszinte és ezért az őszinteségért nem nőtt sokak szívéhez. Azonban punknak lenni mit is jelent?

A Sex Pistols együttes kezdte, aztán Angliában és Amerikában is elszaporodtak a punkzenekarok. The Ramones, Patti Smith, Misfits, Magyarországon pedig a CPg és a Közellenség, s a mai napig alakulnak új bandák.

Nézzük meg az akkori helyzetét a világnak. Anglia gondokkal küzdött, az emberek csak reménykedtek, bár maguk sem tudták, hogy miben. A fiataloknak kellett valami, amivel kiengedhetik magukból a feszültséget és ami őszintébb, mint a sok betartatlan ígéret a jobb életre vonatkozóan. Az a hajó, ami az angol királynő ezüst jubileuma napján a Temzén száguldozott, miközben Johnny Rotten kiábrándultan énekelte a punkseregnek a Sex Pistols: *God Save the Queen* átíratát, megfelelő volt erre. És ezzel elkezdődött a punkmozgalom.

De mi tesz valakit punkká? Ahogy a *Killtheradical* internetes forrás írja: „Ahhoz, hogy igazi punk legyél, lakj anyádéknál.”⁸ Mindenki döntse el magának, hogy mennyire veszi komolyan ezt

a kijelentést. A punknak van divatja, legjellegzetesebb talán a punktaréj, ezenkívül a saját készítésű ruhák. Szakadt farmerok, biztosítótűkkel és felvarrókkal díszített bőrdzsekik, együtteses pólók, bakancs.

Kezdetben kökemény volt, kissé primitív, ám ahogy minden szubkultúra, a punk is változott. Ma már a punkzenekarok nem bírálják az államot, hanem a fogyasztói társadalom ellen láznak. A punkot az anarchizmussal kötik össze és igen, az anarchizmus, a tekintély elvetése tényleg része a szubkultúrájuknak.

A hippikkel ellentétben ők nem vonultak ki a társadalomból, hanem a teljes szembefordulást választották az akkori eszmékkel is világnézettel. Mertek kérdéseket feltenni, hogy bizonyos dolog miért jó nekünk. Az emberek félnek elhagyni egy közösséget. Egyszerűen azért, mert kiállni és ellentmondani nagyobb megpróbáltatás, mint szó nélkül mindent elfogadni, még akkor is, ha tudjuk, hogy nekünk van igazunk. Egyszerűen sokszor csak azért nem vállaljuk a véleményünket, mert komfortosabb a csapat egy névtelen tagjának lenni. És félünk. Mi lesz, ha

⁸ <http://killtheradical.blog.hu/tags/punk>

nem találok másik bandát, ha egyedül maradok? A punk ezzel a félelemmel ment szembe, kilépett a tömegből, létrehozta saját valóságát, saját ideológiáját.

Punk művészek nemcsak zenészek lehetnek, hanem például rajzolók is. Ilyen a szerbiai Damir Pavic, művésznevén Septic, akinek a rajzai a cyberpunk stílushoz állnak legközelebb (a cyberpunk kifejezést először William Gibson *Neurománc* című könyvére használták. Az fizikai és pszichikai szinten való összekapcsolódás a gépekkel, a mesterséges anyag kapcsolódása a természeteshez a jellemzői e stílusnak). És igen, a munkáira a korai horrorfilmek és science-fiction folyóiratok gyakorolták a legnagyobb hatást.

A punkmozgalom még ma is létezik, de erősen megváltozott. Mert a mai közösségek sokszor falat emelnek maguk köré azzal, hogy a punkról kialakult sztereotípiáknak akarnak megfelelni.

Egyéniség – közösség, sztereotípiák – előítéletek

A punkokra nem jellemző a nagy csoportosulás, ha bandáznak, akkor sem gyakran. Koncertekre azonban mind járnak becsülettel és ami ott történik, az sokszor nem a legjobb. Gondoljuk csak a Sex Pistols hajókázására a Temzén vagy a magyarországi CPg együttes koncerjére, amikor „feláldoztak” egy tyúkot.

Tehát punk közösségek léteznek, s régen bizony nagyobb volt az összetartás a bandán belül. A csoport tagjai felelősséget vállaltak egymásért, a közösség mindenkit befogadott.

Vannak még mindig ilyen nyílt punk közösségek valahol, ám egyesek dogmák szerint élnek. Úgy gondolják, hogy punk csak az lehet, akinek taraja van, aki alkoholtól mámorosan a sarkon egy The Casualties dalt énekel. Ezekkel a sztereotípiákkal megfojtják a mozgalmat. Ám ez már a következő téma, az előítéletek és sztereotípiák.

Hát igen, a sarkon Casualties dal éneklés. Ha az ember a punkra gondol, az első, ami beugrik neki, az jellegzetes hajviselet, a punktaraj. Aztán már villan is be a következő kép, amint ezt a tarajos alak egy kocsmá asztalán ugrál berúgva. Ezzel le is van írva mindenki szemében az egész punkmozgalom.

De a punk nemcsak ennyiből áll. Én is egy időben a punk stílust követtem, mert ez az egész lázadás dolog nagyon tetszett, de sosem voltam olyan, mint amilyennek az emberek a punkokat képzelik. Az első, és legfontosabb különbség köztem és azok között a punkok között, akik az emberek fejében élnek, hogy nekem nem volt tarajam (aminek a tisztes neve amúgy „mohawk”). A másik, hogy én sosem rúgtam be, nem voltak káros szenvedélyeim sem. Úgy gondolom, hogy a punk alapja a lázadás és lázadni ma már nem úgy lehet, ha kamaszkorban elkezdjük az ivást meg a cigizést és lógunk a suliból, mert miért ne. Ezt teszi mindenki. Véleményem szerint ma az lázad, aki olvas, kitűnő vagy jó tanuló és távol tartja magát a drogtól.

Mások a punkokat egynek hiszik a neonácikkal. Ez megint csak egy előítélet. Nem nácik, hanem anarchisták. Nem kiirtani akarják azt, aki „nem méltó az életre” hanem szabadok akarnak lenni. És boldogok. Mint minden ember a földön.

Gót (goth, gothic, dark)

A punkmozgalom elhalványult. Még mindig tört ki egy-két botrány, azonban annak vége volt. A hetvenes évek végén, nyolcvanas évek elején egy másik szubkultúra alakult ki, a punk folytatásaként (post-punk), azonban ez már sötétebb volt és melankolikusabb.

Együttesek kezdtek terjeszteni, a Joy Division és a Bauhaus, amiket az elején még csak csúfoltak a „gótikus” jelzővel, aztán egyre több banda tűnt fel, akik már konkrétan gótikus rocknak nevezték azt a zenét, amit játszottak. Ilyen a The Sisters Of Mercy, Siouxsie and the Banshees vagy a The Cure. A kökemény punkbandákkal ellentétben az ő zenéjük szomorúbb volt, nagyobb hangsúlyt kapott a szövegvilág, emellett profibbak is voltak a korai

punkzenészeknél, ami a hangszeres tudást illeti. Mindez Angliában volt. London Soho nevű negyedében volt egy szórakozóhely, a Batcave, az volt a legfőbb találkozási pont az új szubkultúra tagjainak.

Divatuk a mai napig sokakból felháborodást vált ki, mert teljes fekete öltözetet viseltek, vallási vagy okkult szimbólumokat, bakancsot, hosszú kabátot. Ha egy laikust megkérdezel, hogy hogyan néz ki egy gót, rögtön azt fogja mondani, hogy a nőknél fűző van, hosszú szoknya, a férfiak meg hosszú kabátot viselnek fodros inggel, fekete láncos nadrággal, bakancssal. Azonban ez a gótnak csak az egyik ága, ami úgy hívnak, hogy viktoriánus gót. Ez eredeti „oldschool” gótok nem így néztek ki, nagyon nagy hatással volt rájuk a pár évvel előttük feltörő punk. Ma sem mindenki öltözködik a szubkultúrán belül ugyanúgy, van, aki nagyon kevés feketét hord, mert egy olyan alstílus tetszik neki. Az évek során rengeteg alstílusa lett, a pastelgoth-tól kezdve a ninja gót-ig.

Nem csak divatukban térnek el az átlagembertől, hanem az életszemléletükben is, mert ők elismerik a halált. Szó sincs arról, hogy várnák a halált (bár a góton belül is vannak olyan csoportok, például a gruftik, akik a halálkultuszra építik egész mozgalmukat, mi több, egész életüket), ők csak szimplán elfogadják a létezését. Singer Magdolna thanatológus így ír a szubkultúráról: „...töprengeni és beszélgetni szoktak a halálról, ami azért fontos számukra, mert

hazug életnek tartják azt, amikor úgy teszünk, mintha nem lenne halál. Bátrabb dolog szembenézni vele, mint gyáva módon elfojtani.”⁹

A gót szubkultúrának irodalmi háttere is van, ami egészen Edgar Allan Poe és Lord Byron munkásságáig nyúlik vissza. Morbid, melankolikus, gyakori szereplők benne természetfeletti lények, vámpírok, boszorkányok. Kedvelt a horror és fantasy műfaja. Mai írók közül Stephen King (*A ragyogás, Bilincsben, A Talizmán...*) és Anne Rice (*Vámpírkronikák, Új vámpírtörténetek*) kedveltek.

A szubkultúra nagyon híres, gót stílusú modellektől kezdve festőig sokakat sorolnak ide. A szubkultúrán belül tiszteletnek örvend Adora Batbrat gót modell, az Aspergher Syntdrome együttes énekesnője. Sokan őt tartják a gót szubkultúra királynőjének. Festők közül Victoria Frances és Joseph Vargo (aki a Nox Arcana együttes tagja) híresek. Victoria Frances festményein legtöbbször vámpírok vagy boszorkányok vannak, Joseph Vargóén úgyszintén szellemek, halálfigurák, gótikus minták, farkasemberek. Joseph Vargo képei Tarot-kártyalapokon is szerepelnek, pólókon, telefontartókon és egyéb kiegészítőkön mindkét alkotó művei.

Érdekesség, hogy a szubkultúrájuknak világnapja is van, május 22-e. Anglia néhány városában programokat is szerveznek ezen a jeles napon, errefelé még nem túl ismert.

Egyéniség – közösség, sztereotípiák – előítéletek

Tartozzunk szinte bármelyik szubkultúrához, a közösség és az emberi kapcsolatok mindenhol előtérbe kerülnek. Mert ha elköteleződünk egy szubkultúra mellett, rájövünk, hogy mi is érdekel úgy igazán, azt nem biztos, hogy környezetünk értékelni fogja vagy egyáltalán elfogadja. Szomjazni kezdjük a velünk azonos szubkultúrájú emberek társaságát, mert úgy érezzük, hogy ők megértenek. Egyszerűen csak, mert a „normális” barátainkkal nem tudunk beszélgetni a kedvenc bandánkról vagy egy denevérszárnyas bakancsról.

A gót szubkultúrán belül sokan vezetnek blogot vagy készítenek videókat és közösségi oldalakon is fent vannak. Fontosnak tartják, hogy találkozzanak egymással, gót klubokba, rendezvényekre vagy fesztiválokra járjanak. Budapesten évente megrendezik az Országos Gothic Találkozót, legnagyobb gót fesztivál kétségkívül a Lipcsében megrendezett Wave Gotik Treffen.

De hogyan vélekedik a közösségről egy olyan személy, aki évek óta a gót szubkultúra elkötelezett tagja? Kutatásomkor kapcsolatba léptem Hemeczi Gabriellával, a *Shadow and Light* blog írójával. Követői Trish-ként ismerik. Nekem ő sokat segített, ő volt az, aki eloszlatta az összes tévképzetemet a gót szubkultúráról. Megkérdeztem tőle is, hogy szerinte az egyéniség vagy a közösség-e a fontosabb. Ő úgy gondolja, hogy az egyéniség a fontosabb, és amikor a

⁹ Mörk Leonóra: A vámpír vonzásában Jaffa kiadó 2011

közösség olyan dolgokra kötelezi, amik ellentmondanak az elveinek, ott kell megállni és megmondani, hogy ő ezt nem csinálja tovább. Egyetértek vele.

Eddig csak olvastuk, hogy mit hisznek egyesek a szubkultúrákról és mi belőle ez igazság. Egyesek talán nem is gondolnák, de a gót szubkultúra tagjai közül valaki az emberek előítéletessége miatt halt meg.

Az eset Angliában történt, évekkel ezelőtt. Élt ott egy gót stílusú lány, Sophie Lancaster. Teljesen átlagos gót lány volt, szabadidejében a barátjával volt, zenét hallgatott, olvasott. Nem ártott senkinek. Aztán egy nap rosszkor volt rossz helyen. Megtalálta magának három olyan személyt, akik nem tudták elviselni, hogy máshogy néz ki és provokálni kezdték. És a piszkálás nem állt meg a szóbeli pocskondiázásnál, verték, ütötték, rúgták szegény lányt. A barátja próbálta megvédeni, de kevés volt azok ellen, akik gyűlölettől elvakultan csak ütöttek. És Sophie meghalt. Barátja súlyos sérülésekkel került kórházba az elkövetők börtönbe kerültek, de tettüket nem bánták meg.

Sovány vigasz, ám Sophie nem halt meg hiába. Létrehoztak egy alapítványt, ami azért küzd, hogy a gót szubkultúra tagjait ne érje ennyi diszkrimináció. Az alapítvány sikeres, de a mai napig történnek ilyenek, ha nem is végződnek halállal.

Mit gondol egy átlagember a gótokról? Hogy sátánisták, ezt a saját bőrömmön tapasztaltam. Ez csak egy előítélet, mert a gót egyáltalán nem jelent rögtön sátánizmust is. Gótok közt is ugyanúgy van hithű katolikus keresztény, mint ateista.

Igen, személyesen is megtapasztaltam az emberek előítéletességét, mert én is a gót szubkultúra tagja vagyok. A „gyászolsz?” kérdésektől a fekete halálíg mindent megkaptam. De azt is tudom, hogy az emberekből ezt csak a fekete ruházatom váltja ki, mert a feketét még mindig a halállal és a gonosszággal azonosítják. Ez is egy előítélet, mert a gótság nem jelent egyből gonosszágot is.

Emó (emo)

Ugorjunk egy nagyot az időben, menjünk a kétezres évekbe. A hardcore bandák egyre brutálisabb, keményebb zenét játszottak, agresszív szövegekkel. Volt azonban néhány banda, akik kortársaikkal ellentétben nem ilyen borzasztó kemény zenét játszottak, hanem dallamosabbat, szövegeik is szomorkásabbak voltak. Rájuk is ragasztották az „emocore” jelzőt. Ilyen együttes volt a Rites Of Spring, One Last Wish, Embrace.

Mit jelent az emó? A kifejezés az angol emotional, vagyis érzelmes, érzelgős szóból ered és az érzelmesség, az érzelmek kimutatása nagyon is jellemző az emó szubkultúra tagjaira. Ám ma már az emó jelzőt használjuk mindenre, ami egy kicsit sötétebb, melankolikusabb.

Az emó stílus egyre populárisabb lett, mindenki ide akart tartozni, minden banda ilyen zenét akart játszani, mert az most „menő és sok pénzt hoz”. Tűntek is fel egymás után azok a bandák,

akik az emó közösségeknek zenéltek. A Funeral for a Friend, Tokio Hotel, Paramore és a My Chemical Romance, bár az utóbbi énekese mindig tiltakozott az emó jelző ellen és lesújtóan beszélt a szubkultúráról, valahogy mégis ide sorolták őket.

Az emónak van öltözködési stílusa is. Ha meghalljuk azt a szót, hogy emó, mindenki rögtön egy fekete ruhás, szomorú alakra gondol. Feketén kívül azért más színek is tartoznak ide: lila, pink, sötétkék és neonszínek. Ruhadarabok közül farmernadrág, póló, tornacipő gyakori és amiről mindenki megismeri őket, hogy a hajukat a szemük elé fésülik. Sokszor még a hajuk is színes.

Miért tartozik valaki az emó stílushoz? Sokat kutattam utána, de szinte minden internetes oldalon azt írta, hogy azért, mert valami olyan történt velük, amit nem tudtak feldolgozni. Szülők válása, egy kedves személy halála, komoly dolog. Ám, mivel egyszer feldolgozzák, az emó stílust is el fogják hagyni valamikor. Ez inkább egy tinidivat, manapság a 12-16 éves korosztályt érinti. Vannak úgynevezett pózerek is köreikben, akik nem élik meg teljesen és őszintén az emósságot, csak azért csatlakoznak a stílushoz, hogy azzal menőzzenek.

Az emósokhoz kötnek öngyilkosságokat is, hogy valaki azért öli meg vagy vagdossa magát, hogy ezzel is azt bizonyítsa, hogy ő mennyire igaz emó. A szubkultúra követői, akik nem vagdossák magukat, úgy vélekednek erről, hogy aki öngyilkos lesz, az akkor is megtette volna, ha nem az emó stílust követi és aki vagdossa magát, az sem azért csinálja, mert hogy ő mekkora emónak érzi magát ilyenkor.

Egyéniség – közösség, sztereotípiák – előítéletek

Van úgy, hogy az emósok utálják szubkultúrájuk többi tagját, mert meggyőződésük, hogy ők mind pózerek és csak ő, egyedül ő az igaz emó. Emellett néha még versenyeznek is, hogy ki a nagyobb, ki az igazibb emó. Van, hogy ez a versenyzés tragédiával végződik, mert valaki olyat is megtesz, amit nem kellene, de úgy érzi, hogy muszáj, mert ő ettől lesz emó. Sokszor a csoporttagok olyanokba is beleviszik egymást, amit amúgy lehet, hogy egyedül sosem tennének meg.

Saját példát hozok: egyszer, még tíz-tizenegy éves koromban mesélte nekem egyik barátnőm, hogy képzeljem el, XY emós lett. Én nem tudtam akkor még semmit a stílusról, ezért visszakérdeztem, hogy mi az. Ő elkezdte sorolni: feketét hord, ordító zenét hallgat. Habár alighanem mindenki ezt hiszi az emósokról. Meg hogy depressziósak, vágják magukat, meg akarnak halni. És a legtöbb ezek közül is csúnya előítélet.

A másik meg, hogy az emók mindig szomorúak. Ez is egy előítélet, mert nem mindig szomorúak és ne felejtjük el, hogy ők is a boldogságot keresik. Borúsabban látják a világot, mint egy átlagember, ám közel sem mindig szomorúak.

KÉRDŐÍV ÉS EREDMÉNYEK

Megismertünk többféle szubkultúrát, amelyek világszerte ismertek, nézzük meg azt, hogy környezetünkben élő emberek mennyit tudnak a szubkultúrákról.

Az érdekelt leginkább, hogy az emberek a koruktól függetlenül hallottak-e egyáltalán a szubkultúra fogalmáról és ha igen, mit gondolnak róla. Mit hallott egy húszéves és mit hallott egy ötvenéves? Mennyire ismert ez a fogalom errefelé?

Cinikus hangulatban vágtam neki a kérdőívrésznek. Biztos voltam benne, hogy a megkérdezettek több, mint kilencven százaléka még életében nem hallott erről a kifejezésről, vagy ha mégis, akkor is olyan dolgokat, hogy azok huligánok és szóba sem kell állni velük.

Hát, azt nem mondom, hogy az eredmények végül annyira megleptek, azonban az kellemes csalódás volt, hogy az embereknek, akik hallottak már a szubkultúra fogalmáról, nem rögtön a drogok jutnak eszébe és más efféle előítéletek. A többségük nem is gondol róla semmit sem, mert nem is tudja, hogy mit jelent az, hogy szubkultúra.

Legjobban arra a kérdésre szerettem volna választ kapni, hogy a körülöttem levők hogyan fejezik ki önmagukat, egyéniségüket. Miközben az egyik kitöltő mellett álltam, aki a kérdőívemet töltötte ki, s hangosan gondolkodott, hogy ő vajon hogyan is fejezi ki magát, egy pillanatra öröm szállt meg. Sikerült, elgondolkodtattam az embereket. Számomra az önkifejezés nagyon fontos, és most ők is elgondolkodhatnak ezen.

A kérdőívezés azért is volt egy pozitív élmény számomra, mert az emberek, akiknek szétosztottam, nem utasították el. A legtöbben nyitottak voltak, elvállalták, és ezért hálás vagyok nekik.

Összesen 80 kérdőívet osztottam szét, az iskolában, hittanórán, a falu boltjaiba is elmentem, megkérdeztem rokonaimat, barátaimat, tanárait. A válaszolók közt 55 nő volt és 25 férfi.

Hogy mik a végső következtetésem? Az első, amit megállapítottam, hogy minél idősebb egy ember, annál kevésbé hajlandó kitölteni egy kérdőívet, illetve kevésbé toleráns. Arra a kérdésre, hogy melyik férfit tartja szimpatikusabbnak, nemektől függetlenül a legtöbben a meleg férfit karikázták be, vagyis a második képet és majdnem ugyanennyien egyiket sem tartották szimpatikusnak.

A kitöltők többsége az egyéniséget tartja fontosabbnak, mint a közösséget. Négyen mindkét lehetőséget bekarikázták.

Legjobban az érdekelt, hogy arra a kérdésre, hogy hogyan fejezik ki önmagukat, mit válaszolnak majd. Volt, aki csak bekarikázta az öltözködést vagy a zenét, akadtak viszont

olyanok is, akik mást írtak. A legjobb barátom az önkifejezéshez a versírást írta, az egyik tanárom csak annyit, hogy szavakkal fejezi ki önmagát. De előfordult még a világhoz való pozitív hozzáállás, a művészet, a sport. Szóval, kellemesen csalódtam, mert, ha nem is mindenki, de sokan tudják, hogyan fejezik ki önmagukat.

Íme, a kérdőív:

Kérdőív a szubkultúrákkal kapcsolatban

1. Neme: nő férfi

2. Életkora: 10-25 25-50 50-100

3. Hogyan fejezi ki önmagát?

öltözködés zene egyéb: _____

4. Hallott már a szubkultúra fogalmáról? igen nem

5. Ha hallott, mi a véleménye róla?

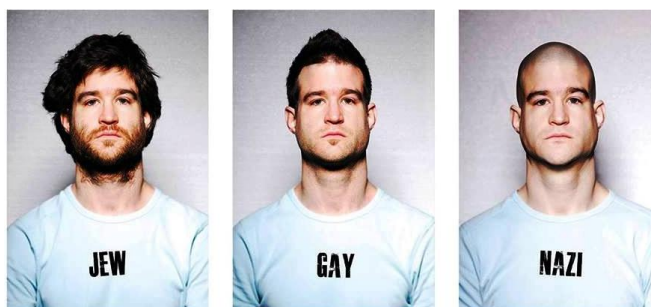
elítélem jó dolognak tartom nem gondolok semmit róla

6. Él valaki a közelében, aki valamilyen szubkultúra tagja? igen nem

7. Előfordult-e már önnek, hogy az öltözködése alapján ítélte meg valakit? igen nem

8. Melyiket tartja fontosabbnak: egyéniség közösség

9. Melyik férfit tartja a legszimpatikusabbnak? 1. kép 2. kép 3. kép 4. egyiket sem

10. Ön mennyire toleráns/elítélő a következő jelenségekkel szemben? Húzza alá!

Tetoválás	elítélem	semleges vagyok	elfogadom
Piercing	elítélem	semleges vagyok	elfogadom
Teljes fekete öltözet	elítélem	semleges vagyok	elfogadom
Tudatmódosító szerek használata	elítélem	semleges vagyok	elfogadom

Saját utam, avagy hogyan lettem deathrocker?

A dolgozatom elején már említettem, hogy én sem voltam mindig olyan, mint most. Az, hogy ide eljutottam, egy hosszú, kanyargós, néha zsákutcákba torkolló út eredménye. Hogy is volt, mi is volt kb. négy évvel ezelőtt, mikor először hallottam azt a kifejezést, hogy szubkultúra? Elevenítsük fel a múltat.

Tizenegy-tizenkét éves lehettem? Ötödikes voltam és kicsit elveszettnek éreztem magam. Felső tagozaton a diákok nem egyformák. Mi tetszik nekem abban a szegecses nyakpántban, amit az egyik nyolcadikos lány hord? Miért szeretem annyira a Tankcsapdát, amikor a korombeliek Miley Cyrust és Rihannát hallgatnak? Mi tetszik nekem a sötétségben, a feketében? Ahogy ezeken gondolkodom, eszembe jutnak olyan dolgok, amikről azt hittem, hogy már elfelejtettem őket. Dolgok, amelyek hozzájárultak ahhoz, hogy mindig is a sötétebb stílusokra vadásztam.

Három éves koromig Magyarkanizsán éltem a nagyszüleimmel együtt, a városnak azon a részén, amit csak úgy hívnak, hogy Szúnyogfalu. Abban a családi házban is volt minden. Nagyszüleim gyakorlott szellemidézők voltak, mindig a lottószámokat szerették volna tudni. Persze, ez sosem jött össze. A házuk nagyon komor volt, tele sötét szobákkal, nehéz bútorokkal és gonosz lelkekkel. Az én családom márcsak ilyen, mind hiszünk a természetfelettiben. Tehát, hároméves koromig ott nevelkedtem, hallgattam a nagyszüleim történeteit, hogy mamát egyszer meghipnotizálták, hogy tata meg pont akkor aludt el a szellemidézés közben, mikor már majdnem elárulták nekik az aktuális lottószámokat. Ilyen hely volt az.

A nagymamám sajnos meghalt, mikor én még nagyon fiatal voltam. Egy kép él róla bennem: a konyhaasztalnál ül, arckifejezése kritikus, kezében cigaretta és minden ruhadarabja fekete. Szerintem ő, Szögi Viktória, a nagymamám hatott rám legjobban és az ő házában eltöltött korai éveim. Ez a kép, ahogy ül fekete ruhában, a mai napig eszembe jut néha.

De térjünk vissza a stíluskereséshez. Ugye, Vica mama (mi csak így hívtuk) befolyása nagy volt, de hatottak rám könyvek, zenék és az akkori szívszerelmem is.

Olvastam egy könyvet, abban volt egy karakter, akit nagyon szimpatikusnak találtam. Ő emós volt. Tetszett az öltözködési stílusa, a zenei ízlése, mert természetesen én is elkezdtem azokat hallgatni: Fall Out Boy-t, Paramore-t, My Chemical Romance-t. Rájöttem, hogy nekem ez tetszik. Tetszik, mert eltér a mostani divatos zenéktől, és tetszik, mert vannak benne hangszerek. Valahol meg is untam már akkor Pitbullt meg Jennifer Lopezt.

Az emóban tetszett a divat, a zene. Szívszerelmem is emónak vallotta magát, így addig kombináltam, még úgy nem határoztam, hogy nekem is azzá kell válnom. Meg ki akartam tűnni a tömegből is, nagyon. Szinte feltűnési viselkedésben szenvedtem. Úgy éreztem, engem az emberek nem vesznek észre, nem törődnek velem, pedig ha rájönnének, hogy milyen vagyok... Ki tudja, hogy ebben mennyi az igazság, én meg voltam győződve erről. És hogy ez ellen tennem kell. Az emó jó is lesz erre.

Azt szögezzük le már most, hogy sosem voltam radikális emó, nálam ez az egész kimerült annyiban, hogy lehajtott fejjel sétálgattam és erőlködtem, hogy pocséknak lássam a világot. Visszanézve már tudom, hogy nem igazi emós voltam, csak egy pózer. Nálam minden a sztereotípiákról szólt: így kell kinézni, azt kell hallgatni. Nem illett hozzám úgy igazán, a lelkem mélyén tudtam is. Miközben igyekeztem emó lenni (khm, pózer), rájöttem arra is, hogy én tényleg nem vagyok olyan, mint az átlag, mert borúsabban látom a dolgokat.

Vonzott egy másik stílus is, a gót. Ugyanabban a könyvben olvastam róla, amiben az emóról is. A könyv mellett az akkori kedvenc bandám, a Black Veil Brides is erősen hatott rám, aminek nem sok köze volt a góthoz, kivéve, hogy néhány laikus a kinézetük miatt azt mondta rájuk. Sokat olvastam a gótokról, és bennem is volt némi előítélet, úgy döntöttem, hogy nem leszek én gót, maradok a „sima” rockernél. Az a stílus meg kihozta belőlem az állatot. Olyan brutális, csupa hörgés bandákat hallgattam, mint a Suicide Silence vagy Crossfaith, emellett elképesztően pofátlan és öntörvényű voltam. Ami az iskolai teljesítményemen is meglátszott.

Ám ez sem tartott tovább pár hónapnál. Nem illett ez igazán hozzám, mert én nem ilyen vagyok. De annyira szerettem volna tartozni valahová, kitűnni egy kicsit a tömegből. Az a gót dolog nem hagyott nyugodni. Tényleg öngyilkosok akarnak lenni? Tényleg csak feketét hordanak? Elkezdtem újra kutatni a szubkultúra után, de most Gyakori kérdések helyett tanulmányokat és riportokat olvastam. A tanulmányok olvasása közben teljesen elbizonytalanodtam, s már tényleg nem tudtam, hova is tartozom valójában. Annyi remek stílus van. És a gót? Az tetszik, meg hát legyünk őszinték, sok részlete azelőtt is megvolt bennem, hogy rátaláltam. Legalább fél évig olyan gót is-nem is állapotban lebegtem. Nem mertem mégsem elkötelezni magam a szubkultúra mellett. De mint már azelőtt is, gyakran hordtam feketét, nagyon szerettem a fantasy és horror irodalmat (ezt a rajongásomat is szerintem a szűnyogfalusi éveimnek köszönhetem). Ahogy telt-múlt az év és én egyre csak olvastam, a gót szubkultúra kezdett teljesen elbűvölni és magával ragadni. A célok (az vagy, ami lenni akarsz), a világnézet (nem eltitkolják a halált, hanem szembenéznek vele), a divat (fekete szín, szoknya, vallási jelképek), az irodalom (Poe és Byron művei, fantasy, horror). Találtam egy hiteles forrást, a már említett Hemeczi Gabriella blogját, a Shadow and Lightot. Mindez tavalyelőtt

decemberben történt és egy örök szerelem kezdete volt. Ezután még mindig nem volt egyenes az utam, de a mai napig gót vagyok.

Már tudtam, hogy mi az igazság, így elkezdtem komolyan foglalkozni a szubkultúrával. Mint minden baby batnél, vagyis fiatal gótnál, úgy nálam is ez azzal kezdődött, hogy elkezdtem csak feketében járni és gót vagy annak titulált bandákat hallgatni. Az én esetemben ez Nightwish volt, My Dying Bride, Paradise Lost és Evergreen. Hát igen, mint minden újonc, én is a sztereotípiákkal kezdtem.

A gót stílusért kaptam a legtöbb beszólást a környezetemtől. Szereztem egy hosszú fekete bőrkabátot, régóta vágytam egy ilyenre, de megkaptam miatta a „sáátáán”, a „díííímon” és a „szektás” jelzőket. Emiatt ki is buktam sokszor, főleg, mikor az egyik rokonom is azt mondta rám. Ő, aki ismer. Talán ez a sok beszólás is közrejátszott abban, hogy egy könnyebb stílust akartam keresni magamnak?

Abban az időben, amikor kezdtem megkérdőjelezni szubkultúrai hovatartozásomat, megint a kezembe akadt egy könyv. Ebben a főszereplő a wicca, vagyis újboszorkány vallás tagja volt. Megtetszett az, ahogy élt, hogy tisztelte a természetet és ahogy egyre jobban érdekelt a wicca vallás, egyre jobban vonzott egy másik stílus, a dark mori. Ez a japán utcai divat egy sötétebb és természetközeli ág, ám ide is a góton keresztül jutottam, mert sok magyar gót oldal foglalkozott az új stílussal. Tetszett benne a természetközeliége, de én, aki tizenegy éves kora óta a platformos bakancsok és szegecses bőrdzsekik világában él, mit keresett itt? Jó kérdés.

Abban az időben halt meg a kutyám is, kicsivel azután, hogy felfedeztem ezt a stílust. Ez meg csak megerősített abban, hogy ide tartozom. Meghalt a kutyám. És én valami előre vágytam helyette. A természetre. Szóval, két és fél hónapig dark mori voltam. A stílusváltás nem volt hosszú életű.

A dark mori az engem valahol vissza is fogott, erre csak utólag jöttem rá. Én kamasz vagyok, tombolni akarok, a belenyugvásból nekem most elég lesz ennyi. Új stílus után kutattam, megint. Nem tudtam pontosan, hogy mit keresek, csak azt, hogy valami vadabbat. De melyiket? Tájékozottabb vagyok szubkultúra témában, mint egy átlagember, azonban mindet én sem ismerem. Szerencsére választ kaptam kérdéseimre, a válasz pedig a Képes Ifjúság aktuális számával érkezett.

Bemutattak benne egy szerbiai punk művészt, aki figyelt, az tudja, hogy Septicről van szó. Azelőtt a punkról, mint a legtöbb embernek, nekem is a drogok jutottak eszembe. Ő mutatott meg nekem egy másik irányt, hogy nem az tesz valakit punkká, hogy holtrészegre issza magát, amikor csak teheti. Tetszett, ahogy ő bemutatta a punk szubkultúrát és mit veszthettem, kipróbáltam ezt is. A zenével kezdtem: GBH-t, Alvin és a Mókusokat, Sex Pistols-t hallgattam,

szerettem is őket a mai napig, punkságom mégsem tartott tovább két hétnél. A gót jelképek, azok hiányoztak. Mert rendben, belül az vagyok, de én meg szerettem volna mutatni a világnak. Kicsit hiányzott már a gót szubkultúra, ugyanakkor a punkot is nagyon megszerettem. Szabadka felé buszozva jöttem rá a megoldásra: olyan stílus kell nekem, ami ennek a kettőnek az egyvelege.

Kis kutatás után ráakadtam a deathrockra. És megvolt. Az a stílus, ami a gót és a punk egyvelege, ha megnézzük, hogy kik ők, az első mondat, amivel találkozunk, az az, hogy ők az „elveszettek” a gót és a punk közt. Tetszett a zene, az Alien Sex Fiend, a Voodoo Church, a Virgin In Veil. Tetszett az öltözködés, hogy eltér az átlagtól, feltűnő. Mégiscsak a feltűnő stílusok vonzanak.

Hogy most hol tartok... A deathrock és a tradicionális gót, az a kettő igazán az én világom és nekem ez jó így, élvezem az életemet! Van bennem valami, egy érzés, hogy teljes vagyok. Korai lenne még azt mondani, hogy megtaláltam önmagam, de most úgy érzem, hogy ez vagyok én, az a gót-punk-deathrocker az, akivel azonosulni tudok. És jól érzem magam.

Persze, a mai napig mondanak rám dolgokat. Nem is olyan régen a szakadt harisnyám miatt tört ki egy kisebb vita az iskolám tanáriójában, és én ezt csak utólag tudtam meg. Mert, hogy öltözködhet valaki így, a szülei milyenek lehetnek... Mostmár nem esek kétségbe az ilyenektől, csak mosolyogtam egy jót az egészen.

BEFEJEZÉS

Egy szülő nézi a holtfeketébe öltözött gyerekét, aki ámulattal, szinte csorgó nyállal figyeli a számítógép monitorján megjelenő tupírozott hajú, erősen sminkelt rocksztárt. A szülő gondolkodik, hogy mi lett ebből a gyerekből, reméli, hogy majd keresztülmegy rajta, mert mit fog így mondani a szomszéd Juci néninek, mi lett a lányából, metálós? A szülő nem is gondol arra, hogy egyszer ő is volt fiatal. Egyszer ő is a diszkóban táncolt a Modern Talking legújabb slágerére vagy ugrált a tömegben egy Közellenség koncerten.

Kamaszként keressük az utunkat, a helyünket a világban. Mindenki, aki nem átlagos, átmeneti elmebajban szenved, ami majd úgyis keresztülmegy rajta? Nem olyan biztos az. Lehet, hogy a zenei alapokon nyugvó szubkultúra-jelenség főleg a kamaszokat érinti, mert ők a legfogékonyabbak erre, ám lehet, hogy a jelképek tovább megmaradnak, akár egész életükben elkísérik őket. És ez szerintem nem rossz dolog.

Valahol igaz is az, hogy kamaszként el vagyunk veszve. Lehet, hogy nem vesznek minket a nagy és okos felnőttek komolyan, csak legyintenek ránk. Miért is? Ők sosem mentek tupírozott hajjal buliba vagy hordtak együtteses pólót?

Tudom, milyen önmagunkat keresni. Kemény munka. A velem egykorúakat arra biztatom, hogy merjenek változni, változtatni, ha érzik, hogy nem a jó úton vannak, legyen szó bármiről. Most bemutattam nem kevés szubkultúrát, ám ez az egész világszerte létező szubkultúra-hálózatnak elenyésző része.

Tehát, kedves kamaszok: változzatok! Ne értsetek félre, ez nem parancs, csak egy *lehetőség*. A cél az, hogy megtaláljuk önmagunkat.

Forrás, felhasznált irodalom

Könyvek:

- Hartmann-Tobola-Szántai: 29 fémkemény Metallica év. STB Könyvek Könyvkiadó, 2010.
- Mörk Leonóra: A vámpír vonzásában. Jaffa Kiadó, 2011.
- Atkinson és Hilgard: Pszichológia. Osiris kiadó, Budapest, 2005.
- Hankiss Elemér: Az ezerarcú én. Osiris kiadó, Budapest 2005.

Interjúalanyok:

- **Bóka Hajnalka, szociológus**
- **Palusek Erik, szociológus**
- **Hemeczi Gabriella „Trish”, a *Shadow and Light* blog írója**

Szakedolgozatok:

- Gál Attila: Szubkultúra-felfogások, szubkultúrák vizsgálatának lehetséges irányai, módszerei.
http://campuslet.unideb.hu/dokumentumok/tanulmanyok1/Gal_Attila_szubkultura_felfogások.pdf
- Rajtik Tímea: A mai magyar deviáns ifjúsági csoportok bemutatása négy magyar film segítségével.
http://elib.kkf.hu/edip/D_15141.pdf

Internetes forrás:

- <http://killtheradical.blog.hu/tags/punk>
- <http://www.shadow-and-light.hu/>
- <http://emolady322.mindenkilapja.hu/html/26034740/render/zenek-d>
- <http://ritkanlathatotortenelem.blog.hu/2015/02/13/hippikommunak>
- <https://anna-gondolatok.blogspot.rs/2013/07/hippi-mozgalom.html>
- <https://hu.wikipedia.org/wiki/Hippi>
- <https://hu.wikipedia.org/wiki/Szkinhed>
- <http://hungary128.mindenkilapja.hu/html/18310190/render/skinhead-tortenelem>
- http://killtheradical.blog.hu/2008/03/08/igazan_igazi_punk_geco
- <http://www.boli-trip.hu/blog/category/fotok/ausztralia-2007-2008/>

Képek forrása:

- <https://www.google.rs/search?q=skinhed&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwj8maLSi-PSAhUECiwKHWghBLgQsAQIIA&biw=1366&bih=638#imgrc=sQLLqTirShQJFM>
- https://www.google.rs/search?q=skinhed&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwj8maLSi-PSAhUECiwKHWghBLgQsAQIIA&biw=1366&bih=638#tbm=isch&q=rockerek&*&imgrc=YTZtuV8Nr3v9-M
- https://www.google.rs/search?q=skinhed&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwj8maLSi-PSAhUECiwKHWghBLgQsAQIIA&biw=1366&bih=638#tbm=isch&q=punk&*&imgrc=-FEFyoyujRz9KM
- <https://www.google.rs/search?q=goth&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwjP2pqoiuPSAhXJjSwKHY2ICIkQsAQIIw&biw=1366&bih=638#imgrc=qmScR9HPQUSnqM>:
- https://www.google.rs/search?q=skinhed&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwj8maLSi-PSAhUECiwKHWghBLgQsAQIIA&biw=1366&bih=638#tbm=isch&q=repper+ozrosaurus&*&imgrc=Ujnc-Lsl1uniDM:
- https://www.google.rs/search?q=skinhed&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwj8maLSi-PSAhUECiwKHWghBLgQsAQIIA&biw=1366&bih=638#tbm=isch&q=diszk%C3%B3&*&imgrc=kxxObxavgnJIrM:
- https://www.google.rs/search?q=skinhed&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwj8maLSi-PSAhUECiwKHWghBLgQsAQIIA&biw=1366&bih=638#tbm=isch&q=emo&*&imgrc=7sHwciT6mSGiaM: